Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
02.03.2021
Dnro/Dnr
TRAFICOM/85431/03.03.01/2021
Viite/Referens
U 9/2021 vp

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausunto U 9/2021 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (COM (2020) 823 final) kyberturvallisuuden korkean tason varmistamiseksi Euroopan unionin alueella ja direktiivin 2016/1148 kumoamisesta (verkko- ja tietoturvadirektiivi)

Lausunto

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa asiantuntijalausuntopyynnöstä ja esittää lausunnossaan seuraavaa:

Traficom kannattaa U-kirjelmässä esitettyjä muutosehdotuksia ja pitää niitä oikeasuuntaisina ja tervetulleina. Direktiiviehdotus tuo sääntelyn piiriin myös uusia yhteiskunnan kannalta kriittisiä toimialoja ja palveluntarjoajia (toimijoita). Näitä nykyisiä ja uusia kriittisiä toimialoja ohjaavien ja toimijoita valvovien viranomaisten velvollisuuksia ja tehtäväkenttää lisätään merkittävästi. Kyberturvallisuuteen ja riskienhallintaan liittyviä ennakoivia lakisääteisiä velvoitteita kasvatetaan. Velvollisuuksien rikkomiselle asetetaan rahamääräinen sanktio. Kansallista ja Euroopan tasoista tilannekuva- ja kyberkriisienhallintayhteistyötä vahvistetaan.

Traficomin osalta valvottavien toimijoiden määrä kasvaa merkittävästi Digitaalisen Infrastruktuurin, Digitaalisten Palveluntarjoajien ja Liikennesektorin osalta. Nykyisten valvottavien toimialojen laajentumisen lisäksi uusiksi valvottavaksi toimialoiksi tulisivat posti- ja kuriiripalvelut sekä tuotantoprosessit tiettyjen laitteiden, koneiden, ajoneuvojen ja alusten osalta. Tuotantoprosessien valvonta kattaa direktiiviehdotuksen mukaan mm. maa- ja metsätalouskoneiden (sis. traktoreiden) valmistuksen, moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistuksen valvonnan sekä muiden kulkuneuvojen valmistuksen valvonnan, joka sisältää mm. ilma-alusten ja niihin liittyvien koneiden valmistuksen. Haavoittuvuuksien tunnistaminen, kansallinen tilannekuvayhteistyö, viranomaisyhteistyö ja Euroopan laajuinen teknisen- ja operatiivisentason kyberkriisien hallinta tuovat mukanaan lukuisia uusia tehtäviä Traficomille.

Traficom toteaa, että direktiiviehdotuksen kansallinen implementointityö on useita kansallisia lakimuutoksia vaativa tehtävä. Pidämme tärkeänä, että lainsäädäntö ja toimeenpanotyö tehdään vahvassa toimialarajat ylittävässä yhteistyössa. Toimialakohtaisissa vaikutusten arvioinneissa on tarpeen huomioida toimialojen muu kehittyvä EU-tasoinen tai kansainvälinen sääntely ja sen erityinen rooli (lex specialis).

Samaan aikaan valmistelussa oleva CER-direktiivi (EU) 2020/0365) tuo samoille

yhteiskunnan kannalta kriittisille toimialoille ja toimijoille velvoitteita kyberuhkien häiriönsietokyvyn osalta. Traficom pitää tärkeänä, että kriittiset toimialat ja toimijat määritellään mahdollisimman yhdenmukaisesti molempien direktiivien osalta. U-kirjelmän mukaan kaikki keskisuuret ja suuret toimijat kuuluisivat automaattisesti sääntelyn piiriin ilman erillistä ilmoitus- tai rekisteröintiprosessia. Käytännössä valvovan viranomaisen pitää kuitenkin pystyä tunnistamaan alan toimijat ennen kuin niitä on mahdollista valvoa. Traficom toteaa, että toimijoiden ilmoittautumismenettelyä on tarvetta tarkastella kaikilla kriittisillä toimialoilla tehokkaan ennakkovalvonnan mahdollistamiseksi.

Traficom kannattaa direktiiviehdotuksen tietoturvapoikkeamien ja -häiriöiden ilmoittamisvelvollisuuteen kohdistuvia uudistuksia. Valtioneuvoston kannan mukaisesti viranomaisten välinen yhteistyö on ilmoitusmenettelynkin osalta vahvasti kannatettavaa. Käytännön ratkaisujen tulee olla mahdollisimman suoraviivaisia ja yhteistyössä arvioituja.

Toimijoiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että nykyiset ja uudet direktiivin sääntelyn piirissä olevat toimijat ovat tietoisia heitä koskevista velvoitteista, jotta esimerkiksi investointeja osataan kohdistaa oikein. Tehokas tiedottaminen kansallisella tasolla on tärkeässä roolissa uuden direktiivin toimeenpanon kannalta. Ylimmän johdon sitouttamiseen tulee erityisesti panostaa. Puutteelliset viranomaisresurssit voivat aiheuttaa valvottaville toimijoille merkittäviä riskejä tai taloudellista haittaa esim. neuvonnan puuttuessa. Toimijoille pitää olla vaatimusten täyttämiseksi saatavilla kustannustehokkaita ja edullisia tietoturvapalveluita sekä -teknologioita. On varauduttava siihen, että markkinaehtoisesti kustannustehokkaita palveluita ei synny, vaan niitä tulee tarvittessa kehittää ja ohjata myös viranomaistoimenpitein kustannustehokkaammiksi tuottaa ja edullisemmaksi käyttää.

Traficom kannattaa julkishallinnon eli Suomessa valtionhallinnon ja sen alaisten valtakunnallisten virastojen ja laitoksien sekä maakuntien ja kuntien lisäämistä direktiiviin piiriin. Julkista sektoria osana yhteiskunnan toiminnan kannalta kriiittistä kokonaisuutta ei ole syytä eriyttää tietosuoja- tai tietoturvavelvoitteiden osalta.

Direktiiviehdotuksen tuomat muutokset edellyttävät viranomaisyhteistyön vahvistamista sekä resurssien lisäämistä niin Traficomin kuin muiden sektoriviranomaisten osalta. Resurssien saatavuus on toimeenpanon onnistumisen edellytys.

Kirsi Karlamaa
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 2.3.2021. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.